

У одговор Епископу Јефрему Бањалучком

Поводом нашег писања у „Православљу“ (осврт на писање Епископа Бањалучког Јефрема и Канадског Георгија) Преосвећени Епископ Јефрем Бањалучки одговорио је на сајту своје Епархије (www.spcbl.org) пуних 10 страна.

Из одговора се види да су драгог Брата Владикау неки моји изрази погодили (ни његови нису били блажи: „хибриди“, „обновљенаши“, „новотари“ и др. клеветнички слогани широке потрошње, а без покрића). Ја га молим за опроштај, јер сам човек нечистија језика и живим у народу... да се присетимо Пророка. Као што је и он у свом одговору био коректан, стараћемо се да и ми будемо. Мада наш одговор скоро да и није потребан, јер на већину тема у његовом тексту одговор је дат у нашој другој књизи *О Божанственој Литургији* (биће, надамо се, на октобарском Сајму књига).

Одговор Владике Бањалучког показује да је добро што је почео дијалог и код нас: да се воде усталасају, да се не хвата жабокречина рутине, или ти „унија“...

1. Преосвећени Јефрем је имао у својим рукама нашу 1. књигу *О Св. Литургији*, и читао је, али – није је читао пажљиво. Није добро погледао ни најстарији Барберински рукопис Литургије (у којем су само неке молитве назначене да се читају *тајно*), а поготову није гледао бројне друге рукописе, и наше напомене уз њих. Не споримо да у Службеницима стоји да се неке молитве читају тајно (на Малом входу, на Херувици, пред Причешће: *Вонми Господе Исусе Христје...* и још неке у неким рукописним или штампаним Службеницима), али ни издалека не све, нарочито не све у Анафори Свете Евхаристије. Но, то питање изискује темељније проучавање.

2. Еп. Јефрем признаје да је Свети Сава и његови наследници, „осим неких ситница“ – „служили као ми, тј. ми служимо као они“. Изјава без покрића, тј. недокументована, као што је сасвим неосновано да новије „западно ропство“, о којем Православни теолози говоре већ одавно, он ретроактивно протеже и на наш Средњи век, чак на Јефимију Љубостињску!, итд. Такође је неуверљиво објашњење о уступању Св. Евхаристије Светом Поликарпу од Епископа Римског Аниките, јер, просто напросто, није схваћен смисао тог дубоко *еклисиолошког* чина.

3. О литургијској пракси Оца Јустина добро би било да Преосвећени Јефрем пажљивије погледа, пре свега, превод Службеника Оца Јустина и нарочито његов *Поговор*. А о певању „побожних песмица“, уместо **Причастна** – нећемо сада. За чуђење је, међутим, да Еп. Јефрем не види да је то певање, или било шта друго уместо Светопрестајског Причастна – **новица**, а он тражи: „очувати и служити неизмјењену Св. Литургију“!

4. О „западном ропству“ речено је доста и у 1. и у овој 2. књизи, а то нисам рекао ја, него је закључио Конгрес Православних Теолошких школа у Атини 1935.г., и од тада сваки иоле упућенији Православни теолог на све четири стране света. А што се тиче јефтиног, невешто-лукавог довођења у везу обнове Црквено-Литургијског живота у Православљу са унијатима, као и са римским језуитима „литургичарима“, Владика није пажљиво видео ни *Увод* у нашу 1. књигу (нпр: стр.22, на пом.18). А то што користимо западна *издања* Православних текстова – Литургијских и уопште Светоотачких – то је зато што су нам, Бог зна како, покупили и однели – а Богами и сачували, на чему им хвала! – наше рукописе (а добро би било да их проучавамо, макар оне који су нам преостали, а не да се хвалимо попут проте М. Матејића, на жалост узпразно, тј. без покрића). – Несувисло је,

ако није клеветничко, такође довођење нас у везу са „Обновљенцима“ у Русији, или са „Зоистима“ у Грчкој. Оппростите Преосвећени Брате, има људи који то боље знају, а оваквим етикетирањем засењујете само невино-наивне.

5. О навлачењу олтарске Завесе и о Причешћивању свим Честицама има пуно текстова и објашњења у нашој 2. књизи (посебно скрећемо пажњу на изворни текст Св. Симеона Солунског). Исто важи и за питање *Тројара 3. Часа*, где посебно упућујем на текст Св. Атанасија Пароског и на наш осврт на мишљење Еп. Порфирија Успенског, где је уједно и одговор о цитираном месту Св. Јована Кронштатског. Када је већ о њему реч, у 2. књизи се може видети његово дословно **додавање молитава** у Свету Литургију, и у саму Св. Анафору. И ми то не сматрамо „обновљенством“! Јер, можда је у праву о. Г. Флоровски кад Св. Јована, чудесног и чудотворећег Пароха у предграђу Петрограда, тај „вулкан благодати“, сматра *преводником савремене Литургијске обнове*. Наравно, у Православљу – без икакве везе са западним „реформама и реформаторима Литургије“.

6. О фамозном „Извјестију Учитељном“ изгледа да није вајде говорити, па нека га Преосвећеном Јефрему, и нека га штампа у свом издању Службеника. (Рекли смо: да оно што у том тексту има умесно и корисно за свештеника, то већ садрже Канонски одговори Православних Отаца и Патријараха – може их видети и у нашем преводу „Свештених Канона Цркве“, ако за то има времена. Али, може погледати и нашу напомену о Петру Могили и његовом *Требнику* /код текста Светог Марка Ефеског, у нашој 2. књизи/, одакле и потичу *лајинишине* у „Извјестију Учитељном“). Превод Тропара Преподобном учињен је уз сагласност Његове Светости Патријарха. Ако Преосвећени Јефрем не види у чему је ту проблем, јефтино је да нам одмах приписујете порицање „бесмртности душе“ (које: природне? благодатне?). Нови превод са ВЕЧНИ ЖИВОТ ЦЕЛОГ ЧОВЕКА- много је више од тога.

Довољно за сада, уз молитвене жеље да нам дијалог не буде монолог (мада монаси и молитву негде називају „монолог“ са Господом: *μονολόγιστος ευχή*).